

Almindelige bemærkninger

Det er af stor betydning for det parlamentariske system, at personer der vælges af landstinget, til at varetage landstingets anliggender nyder den nødvendige tillid i landstinget.

Således er det i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand anført i § 1, stk. 3, at Landstinget kan afskedige ombudsmanden, hvis han ikke længere nyder Landstingets tillid.

Ligeledes skal landsstyret være i overensstemmelse med landstingets flertal. Bestemmelsen findes i landstingslovens § 5, stk. 2, hvorefter landstinget med et flertal, som udgør over halvdelen af tingets medlemmer kan vedtage, at landsstyret eller enkelte medlemmer af landsstyret skal fritages for resten af valgperioden. Der foreslås indført samme regel vedrørende landstingsformanden og landstingets formandskab, således at disse skal fritages for resten af valgperioden, såfremt halvdelen af tingets medlemmer ønsker dette.

Indtil 1988 var landsstyreformanden samtidig formand for landstinget. Ved adskillelsen af posterne som formand for landsstyret og landstinget blev betydningen af en adskillelse mellem den lovgivende og udøvende magt understreget.

Det fremgår ikke af lovens bemærkninger eller af forhandlingerne forud for lovens vedtagelse, hvorfor landstingets formandskab vælges for landstingets valgperiode, medens landsstyret skal gå af, såfremt et flertal ønsker dette.

I den politiske kamp i Danmark i slutningen af forrige århundrede blev der stillet krav fra folketinget om, at ministrene skulle være i politisk overensstemmelse med folketingets flertal. Det parlamentariske princip blev herefter fæstnet i selve grundloven ved grundlovsrevisionen i 1953, hvor det i grundlovens § 15 bl.a. fremgår, at en minister eller et ministerium skal vige for en mistillidserklæring fra folketinget.

Reglerne for valg af Folketingets formand findes i § 2 i Forretningsordenen for Folketinget, og bestemmelsen er sålydende:

"§ 2. Tinget sættes ved, at det vælger et præsidium bestående af en formand og indtil 4 næstformænd. Desuden vælges 6 tingssekretærer. Ingen kan uden tingets samtykke undslå sig for at modtage valget.

Stk. 2. Valgene foretages ved hver folketingssamlings begyndelse, det vil sige ved folketingsårets begyndelse og ved tingets sammentræden efter folketingsvalg. Nyt valg af præsidium skal endvidere ske, hvis formanden fratræder, eller hvis 60 medlemmer skriftligt og med mindst 3 dages varsel forlanger det. "

Det fremgår tydeligt af Folketings forretningsordenen, at formanden skal gå af såfremt ca. 1/3 af tingets medlemmer forlanger dette.

Ifølge Landstingets forretningsorden har landstingets formand, dels alene og dels som en del af formandskabet vide beføjelser til at tilrettelægge og styre Landstingets arbejde. Det er landstingsformanden der leder landstingets forretningsgang. Dels tilrettelægger han tingets arbejde derved at han bestemmer tid og dagsorden for tingets møder, og dels fungerer han som ordstyrer under tingets drøftelser. Det er ham, som giver ordet og påser at forretningsordenens regler om taletid, god orden m.v. overholdes.

Efter vedtagelsen af Betænkning afgivet af Kommissionen til revision af Landstingets arbejdsform i efteråret 1996 er adskillelsen mellem den lovgivende og udøvende magt blevet yderligere tydeliggjort.

Der er i betænkningen lagt vægt på, at Landstingets Bureau i så høj grad som det er muligt skal varetage Landstingets arbejde og, at så lidt som muligt skal varetages af administrationen. I betænkningen anføres det, at landsstyret alene skal orienteres om Landstingets dagsordener og at udarbejdelsen af de såkaldte henvisningslister får en udelukkende informativ betydning, samt at det overlader Landstinget en anden og styrket indflydelse på forberedelsen af Landstingets arbejde.

Debatten afholdt under landstingets forårs- og efterårssamling 1996 viste, at landstingets medlemmer generelt ønsker at blive styrket i forhold til administrationen, og at der ønskedes tilført Landstingets Bureau yderligere kompetence.

I reglerne om vederlag m.v. til medlemmer af Landstinget, Landsstyret m.v. , er det fastslået en ligestilling mellem landstings- og landsstyreformanden . Således aflønnes begge formænd ens, begge har stillet fri bolig til rådighed og såfremt landstings- eller landsstyreformanden ved sin tiltræden besidde hverv i offentlige eller private virksomheders m.v skal disse fratrædes. Ønsker landstings- eller landsstyreformanden at bevare nogle af disse, skal det af landstinget nedsatte udvalg til valgs prøvelse straks gives meddelelse herom. Udvalget kan inden forløbet af 3 uger efter meddelelsens modtagelse nægte tilladelse til at bevare sådanne hverv.

Der bør være lighed mellem landstingets formandsskab og landsstyret, således at både landstingets formandsskab og landsstyret bør nyde tillid blandt flertallet af landstingets medlemmer. Landstingets formandsskab bør således gå af såfremt et flertal af tingets medlemmer forlanger delte.

Specielle bemærkninger

Ad § 2.

Bestemmelsen omformuleres således, at det af stk. 1 tydeligt fremgår, at både landstingets formand og de 4 næstformænd vælges for landstingets valgperiode. Dernæst er indført en bestemmelse, der er i overensstemmelse med § 5, stk. 2 vedrørende landsstyret, således at landstinget med et flertal kan fritage

landstingsformanden eller de 4 næstformænd for resten af valgperioden. Da det er formandskabet som sådant, der i loven er tillagt de fleste beføjelser, bestemmes det at hele formandskabet skal fratræde, såfremt landstingsformanden fritages.